

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

ABC- és olvasókönyv az ausztriai birodalombeli katolikus elemi iskolák számára

Bécsben, 1862

Olvasmányok

[urn:nbn:at:at-ubi:2-13240](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:at:at-ubi:2-13240)

O l v a s m á n y o k.

1. Én látok.

Van két szemem, tisztán látó, mindenfelé forgatható; látok virágot, fát, bokrot, látom a kék égi boltot. E két szemet Isten adta, s a mit látnak, ő alkotta.

2. Én hallok.

Isten két ép fület adott, hogy hallhassak minden hangot, midőn így szól édes anyám: Jer, ne tedd azt, hallgass reám! s ha atyám hí: jőj szaporán, szeretlek én jó kis babám!

3. Én beszélek.

Szájam is van, szájam is van énnekem, melynek hasznát én igen jól vehetem; vele sok kérdést tehetek; elmondhatom, mit érezek; tudok nevetni, dalolni, imádkozni, s magasztalni tégedet jó Isten, ki vagy a mennyekben.

4. Én játszom.

Van két kezem, jobb és bal, mindegyike öt ujjal; ezekkel tapintok, fogok s játszom, a

míg kicsiny vagyok. De ha majd nagy leszek és bírok dolgozni, két kezemet ugyan nem hagyom heverni.

5. Én járok.

Van két lábam, a melyeken állok, atyám, anyám után járdogálok. Bár futni ugrálni úgy nem tudok, mint akarnám, azon nem búsulok! Ha megnövök, és erősebb leszek, kétszer oly szapora lépést teszek.

6. Én érzek.

Szivem van, szivem van itt a keblemben, oly piczinl, és mily vigan dobog oda benn, s atyám, anyám után ver olyan melegén. Tudjátok-e, ki adta e szivet nekem? A jó Isten, kitől eredt a szív, élet és szeretet.

Mint napórát a nap elé, szived fordítsd Isten felé. Mert ha szived Istenre néz, minden jóért dobogni kész; a tűzpróbát úgy állja ki itt a földön s mind örökké.

7. Gyermek, szeresd szüleidet!

A gyermek, míg kicsiny sem állni, sem járni nem tud. Enni, inni sem bír. A kis gyermek gyöngé és tehetetlen.

De az Isten szereti őt és ad neki atyát és anyát. Az atya és anya az ő szülei. A

szülék gondot viselnek a gyermekre. A mi neki jó, megadják azt neki. Az anyja karján hordozza őt, ülni, állni, járni, beszélni és imádkozni tanítja. A szülék eltávolítják tőle azt, a mi neki ártana; intik a gyermeket, és megmondják neki, mi jó, mi rossz. A szülék jók. A jó gyermek szereti őket és szót fogad nekik.

A gyermek nagyobb lesz és már iskolába jár. Az iskolában helyesen beszélni, olvasni, írni és számolni tanul; sokat hall ott az Istentől és Jézus Krisztusról. Ügyes, jámbor és jó lesz. De a gyermek még nem erős és nem bír dolgozni. Kenyeret még nem kereshet magának. Ha szülei nem volnának, éhen halna meg.

Szülei gondoskodnak róla. Ők adnak neki ételt és italt, ruhát és lakást, egészségére vigyáznak, templomba és iskolába küldik, hogy jó legyen és üdvözljön.

Hogya szülék a gyermeknek mindezt megtehessék, sokat dolgoznak és nagyon elfáradnak.

De örömet dolgoznak és fáradoznak gyermekökért, csak ez szófogadó és jó legyen.

Isten után szülém tesz legtöbb jót velem, azért őt szivemből tisztelem szeretem.

8. A gyermek otthon.

Mari, midőn reggel fölébredt, azonnal fölkelt, fölöltözött, megmosdott friss vízzel, meg-

fésülködött és térdelve elmondta a reggeli imádságot, melyet könyvéből tanult.

Azután leczkáját magtanulta, és anyjának segített a takarításban.

Ha anyja elküldötte, hogy hozzon valamit, azonnal ment és hamarjában vissza is jött. Ha szülei azt akarták, hogy valamit ne tegyen, elég volt egy intés, és Mari abban hagyta. Az ételben nem válogatott. A mitatyja vagy anyja adott neki, azzal meg volt elégedve. Mari sohasem mondta: „ez neken nem kell.“ De a kenyérhez sem nyúlt soha, míg szüleitől nem kért s ezek meg nem engedték. Torkoskodni épen nem szokott.

Ruháit kimélte, és gondot viselt rájuk. Nem piszkolta be soha.

Ha szülei este mondták, hogy menjen aludni, azonnal imádkozott, levetkőzött, ruháit összerakta és nyájasan így szólt: „jó éjszakát édes szüleim!“ s lefeküdt. Mindig csendesen és jól aludt; mert Isten, angyalai vigyáztak a jó és engedelmes Marira.

9. A gyermek az iskolában.

Mikor iskolába kellett menni, Béla azonnal vevé könyvét, papirosát, tollát és tintáját, melyeket mindig bizonyos helyen rendben tartta, és útnak indult. Az utcán

nem ácsorgott. Nem bámészkodott a házakra vagy más valamire, hanem ballagott az iskola felé.

Midőn az iskolába belépett, „Dicsértessék a Jézus Krisztus“-t mondván, a tanítónak és tanuló-társainak nyájasan köszönt és csendesen helyére ült.

A tanítás alatt nyugton volt és nem fecsegett. A tanító szavaira jól figyelmeztet, és azon volt, hogy kérdéseire minél hamarabb és jól megfelelhessen. A föladatokat is leggyorsabban s legjobban végezni iparkodott. Ha velők készen volt, örömet segített másoknak. A mit mondott a tanító, mindent tüstént teljesített. A tanulás előtti és utáni imádságra szépen összetette s fölemelte kezeit és szívből ájtatosan imádkozott.

Haza-menet nem lármázott s nem veszedett soha. Csendesen és illendőképen ballagott. Haza érkezvén édes szüleinek a legszébb módon „Dicsértessék a Jézus Kristus“ köszöntést mondott s azonnal leczkáját tanulta és nem is ment az utcára, míg azzal készen nem volt.

Béla figyelmes és szorgalmas tanuló volt. A tanító szerette őt, szüleinek pedig nagy öröme volt benne.

10. A gyermek az utcán.

Imre örömet játszott az utcán. Örült, ha a nap sütött, s az udvar és útca száraz volt. Más gyermekek is szívesen játszottak vele, mert nem bántotta meg őket soha. Ha rossz gyermekek egymás közt czivakodtak vagy veszekedtek, Imre azonnal odament s megbékítette őket.

Játék-közben soha egy rossz szót sem hallottak tőle, nem csufolt senkit. Ha másnak szivességet tehetett, tüstént megtette.

Mikor öregebb vagy idegen emberek közeledtek feléje, fölállott, levette sapkáját és köszönt nekik. Az öregeket vagy a hibás embereket nem nevette ki. Ily nagy bünt Imre sohasem követett el. Csak rossz gyermekek tesznek ilyest. Az emberek örültek, ha Imrét látták. Ő becsülettudó gyermek volt.

11. A gyermek a templomban.

Ilka mindennap elment a templomba szent misére. Mindig magával vitte imádságos könyvecskéjét, melyet szüleitől neve napján kapott. A templomban szépen, viselte magát. Letérdelt és imádságos könyvecskéjéből imádkozott, vagy pedig énekelt. Gyakran megkö-

szönte Istennek mindazon jót, melyekkel őt megajándékozta. Kérte Istent, még sokáig éltesse és egészségben tartsa meg szüleit, hogy még sokáig legyenek oly jó szülei. De Ilka más emberekért is imádkozott. Megigérte Istennek, hogy ő mindig jámbor gyermek lesz, és kérte, szeresse őt mindig és legyen mindenkor az ő jó menyeyi atyja. Ilka jól imádkozott.

A predikáció alatt is csendesen viselte magát. Figyelemmel hallgatta mindazt, a mit a pap mondott. Ha otthon szülei kérdezték, mit tanult a predikációból, mindig sokat tudott mondani, és szülei szerették s megdicsérték őt. Ilka jámbor és ájtatos volt.

12. A gyermek a mezőn.

A hol Gyuri lakott, ott nem volt iskola. A szomszéd faluba kellett iskolába járnia. Útközben a mezőn gyakran szedegetett virágot és bokrétába kötötte. Figyelmesen megsejmlélgette virágjait és gyenge leveleiken, szép színökön, jó illatjokon többször csodálkozott. E közben az Istenre gondolt, ki azokat oly szépeknek teremtetle és rájuk esőt és napfényt adott.

Gyuri mindig sajnálta, ha füre vagy virágra kellett lépnie. Azért az útról a rétre

vagy vetésre le nem tért soha. Gyümölcsöt pedig vagy valami mást épen nem szakasztott le, ha meg nem volt neki engedve.

Gyuri mindenkor emlékezett az Istenre, ki mindenütt jelen van és lát és tud mindent.

13. Szót fogadj!

Szép derült téli nap volt. Károly az ablakon kinézett a rétre, mely hóval volt elborítva. Vidor gyermekek mulatának ott. Szánjokat a dombra fölhuzák, ráülének s a sima hótörésen nyilsebességgel csuszának le. Ez Károlynak igen megtetszett és szeretett is volna a mulatságban részt venni. Szánját gyorsan elő is hozta a kamrából és kérdezte atyját, szabad-e szánkázni mennie? Atyja „nem“-mel felelt. Károly a szánt azonnal vissza vitte a kamrába. Azután atyja mellé ült és együtt beszélgettek. Anyja pedig egy üvegecskében valami barna levet hozott, s abból kanálba öntött és monda Károlynak: Lásd fiam, ezen levet neked az orvos küldi, hogy megidd és köhögésedtől megszabadulj. És Károly megkóstolta a levet. Ez keserű volt. Károly elfordult és nem akarta meginni. De anyja komolyan pillantott rá és monda: Károly, idd meg! És Károly azonnal vette a

kanalat s lenyelé az orvosságot. És nem zúgolódott, hanem nyájas volt.

Károly szót fogadott atyjának és anyjának.

A gyermekek szüleiknek engedelmeskedni tartoznak. Ezt Isten parancsolja

14. Az ég boltozatja.

Ha magunk fölé nézünk, látjuk azon szép kék boltozatot, melyet égnek nevezünk. Nappal a pompásan ragyogó napot látjuk azon, éjjel a szépen világító holdat és a sok csillagot.

A nap megvilágosítja és megmelegíti a földet. Világosság és melegség nélkül emberek és állatok nem élhetnének. A növények sem lehetnének el világosság nélkül. Némely növények nőnek ugyan homályos pinczékben is, de igen satnyák és sem nem virágzanak, sem gyümölcsöt nem hoznak.

Azon időt, mikor a nap az égen van, nappalnak nevezük; azon időt pedig, mikor a nap nincs az égen, éjjelnek hívjuk. Egy nappal és egy éjjel együtt tesznek egy napot. Mielőtt a nap fölkel, hajnal van; mikor pedig a nap már fölkel, reggel van; mikor a nap alászáll, alkony van; ha pedig

lenyugszik, este van; mikor a nap az ég közepén áll, dél van. Ekkor az óra tizenkettőt üt. Mikor az óra éjjel üt tizenkettőt, éjfél van. Hogyan nevezzük a napnak részeit? Mikor van reggel, dél, este, éjfél?

Nappal dolgozunk; éjjel nyugszunk. Dolgozni legjobb nappal, nyugodni legjobb éjjel. Legjobb nyugalom az álom. A ki szorgalmasan dolgozott és jót cselekedett, az jól alszik.

Ha a nappalt jól töltötted,
Csendes leszen az éjjeled,
Ha végezted imádságod,
Édesen esik majd álmod.

15. Becsülj meg másokat!

Egy idegen ember ment keresztül bizonyos falun. Az utcán gyerkőczék játszanak. Midőn az idegen közelebb ére hozzájuk, a gyerekek jobbra balra kitértek neki, levették sapkájokat és „Dicsértessék a Jézus Krisztus” sal tiszteségesen köszönték őt. Az idegen nyájasan fogadta köszöntésöket, s néhány lépéssel tovább menvén megfordult és kérdé; melyik út vezet a város felé? A gyermekek felelének: az ott jobbra. És egy közölök el is ment az idegenhez s elvezette őt egész a halomig, hol az utat még jobban megmutathatá neki.

Ezek megbecsülték az idegent. A jó gyermekek így cselekesznek, és mindenki szereti őket.

16. A madár az ablakon.

Pik-pak, pik-pak! az ablak-üvegen egy kis madár kopogtat szüntelen. Bocsássatok be, hull a hó, süvölt a szél s oly fagyhaló. Ehetném, hogy majd meghalok, átfáztam, hogy majd megfagyok. Nyissátok ki jó emberek!

Megszánták őt s nyitottak ablakot, és jó szállást és kenyeret kapott. Az ablak közt sokáig vigan ült, de midőn már az ég künn kiderült, bús lett megint s pik-pak! kopogtatott: oh nyissatok, nyissatok ablakot! Megszánták őt, s megnyitották a zárt, és huss! vigan kirepült a madár.

17. Felebarátoddal jót tégy!

Albert a szántóföldről haza érkezett. Ekkor anyjától ozsonnára egy darab szép fehér kenyeret kapott. Kiment vele az udvarra, és örült a kenyérnek, mert éhes volt. Azonban jött a szegény szomszéd fiacskája és előtte megállott. Meglátta a szép fehér kenyeret, nagyot sohajtott és monda: oh az én beteg hugom már sokszor kért fehér kenyeret! de nekünk nincs, és nem is vehetünk.

Albert majd a szegény fiúra, majd kegyerére pillantott, s ezt kétfelé törte, és a nagyobb darabot a fiúnak adta. Itt van, monda, vidd szaporán hugodnak s mondd meg neki, hogy szívesen adom.

Albert jót tett, jótéteményt gyakorolt.

18. Háladatos légy!

Anna estefelé az ajtó előtt ült és szüleiről gondolkozott. Épen azt forgatá elméjében, mily sok jót tettek már vele: táplálták, ruházták, könyveket vettek neki; elgondolá, hogy szülei mily nyájasak és kegyesek hozzá. Ő nagyon szerette szüleit s monda magában: bár én is adhatnék nekik valamit!

Ekkor eszébe jutott, hogy egy pár nap előtt az erdő szélén erőfélben levő epret látott. Befutott anyjához a házba és monda: édes anyám, kérem, engedje meg, hogy a réten túl az erdőszélbe menjek! Csak hozni akarok onnét valamit és azonnal itt leszek.

Anyja megengedte, és Anna elment az erdőszélbe s megtalálta az epret, mely az alatt megnőtt és megpirosodott, leszedte szárazul és két szép bokrocskába kötötte.

Atyja és anyja az utcaajtóban ülének, mikor Anna vidám arczezal visszatért. Hoz-

zájok ment és nyájasan monda: édes atyám és anyám, én hozok valamit önöknek! és mind-egyiknek egy-egy eperbokrocskát nyújtott.

Anna hál adatos volt szülei iránt.

19. A hál adatos fiú.

Márton egy földmiveshez ment és kérde őt, nem adhatna-e neki munkát, hogy magának valamit kereshessen.

Igen, monda a földmives, én adok neked munkát. Naponként meglesz nálam eledeled és, ha szorgalmas leszel, egész nyárra hat forint bért kapsz.

Én igazán szorgalmas leszek, monda Márton, de kérem kegyelmedet, hetenként adja ki pénzbéremet. Otthon szegény atyám van ki magának semmit sem bir keresni. Béremet hetenként neki szeretném adni.

Ezen fiúi szeretet és hál adatosság a földmives gazdának nagyon megtetszett. Örömet beegyezett és a bért még meg is toldotta. A fiú pedig garasait és a mit kenyéréből és szalonnájából szájától elhuzott, minden szombaton hiven elvitte atyjának!

Ez jó és hál adatos fiú volt!

Hogy szüleimet tiszteljem s őket holtomig szeressem, Isten parancsolá meg. Oh segíts édes Istenem! hogy szüleimet szeressem életemnek végeig.

20. A medve és a méhek.

(Vig darab.)

„Halljátok-e ti odafönt, én medve vagyok! ide minden mézetekkel, nektek nem hagyok; úgy hiszem, ti piczi férgek nem ellenkeztek, mert veletek talpaimmal könnyen végezek.“ S alig hogy ezt fölördítá, föl is mász, és bűg, s az odvas fán morog-morog, s a kas népe zúg.

„Méhek, ide mézetekkel!“ „Holnap medve úr!“ S orrát medvének belebb dugva, jobbra-balra túr. „Félre innen kósza méhek, fejetekre vész, én vagyok e fának ura, és enyém a méz.“

Ekkor a raj fulánkjával fejének esik: „majd megbánja orrod, füled, legyünk bár piczik; ha nem tágítsz és szavunknak rögtön nem engedsz, méz helyett jól megszurkálunk, s bögve elmehetsz.“

És a medve tüsszög, ordít, hogy nem nyerhetett; nyelve, orra, füle dagad és futni siet; — a raj pedig diadallal dongja szum-szum-szum! S a vén talpas tovább ballag s morog brum-brum-brum! és utána a kis méhek ekképek kiáltnak: „Ha békében akarsz élni, békét hagyj másnak!“

21. Becsületes légy !

Imre kést talált az uton. Megnézte s megörült neki; mert a kés kétágú és szépnyelű volt. Félre ment s a bokorból magának veszszőt metszett. Ekkor jött egy ember az uton, de a fiút nem látta. A földre nézdegélt, mintha valamit keresett volna. Imre látta az embert és magában gondolá: a kést bizonyosan ez vesztette el. És az emberhez ment és kérdé, mit keres? Egy kétágú fehérnyelű kést, monda az ember. Ekkor Imre zsebébe nyúlt és a talált kést átadta.

Imre becsületesen cselekedett; megmutatta, hogy ő becsületes.

22. A róka és récze.

A róka. Récze asszony, mit csinálsz ott a tapon? Jöszte ide a partra, kérlek nagyon. Már régóta van tőled mit kérdenem, mondanék is egyet mást oly szívesen.

A récze. Róka úr, te okosabb vagy nálamnál; de az sem bánt, mit te nekem mondanál. Jobb, ha tőled a récze távol marad, és a tóban úszkálva keres halat.

És a róka, egy pár szép szót oda vet, de a récze tovább úszván csak nevet; megszagolta, mi a ravasz, szándoka. Róka úrnak pecsenyére fájt foga.

23. Másokkal szivességet tenni mindenkor kész légy.

A tanító az iskolában ült, s a gyermekek egymás után érkezének. Mielőtt a tanítás ideje bekövetkezők, már majd valamennyi megérkezett. De ma csaknem mindnyája kedvetlen és szomorú volt, csendesen beszéltek, egy sem tréfált vagy nevetett.

Ekkor kérdezte a tanító: mi oka annak, hogy ma nem vagytok oly vidámak és fürgenczek, és oly búsan néztek egymásra?

Egy ideig hallgattak, azután egy fiú így szóla: ah! mi Jakabon szomorkodunk, mert nagyon beteg.

Tehát Jakabot annyira szeretitek? kérdé a tanító.

Erre a gyermekek mind fölkiáltának: óh igen, nagyon szeretjük őt.

S miért szeretitek annyira? kérdé ismét a tanító.

Mert nagyon jó és szeretetre méltó, felelének ők.

Egy fiú monda: egykor elvesztettem könyvemet, s Jakab mindenütt kereste és megtalálta s nekem vissza-adta.

Egy leányka szóla: én egykor az ország-
uton akartam keresztül menni, de egy nagy
kutya utamban állott, és nagyon félttem. Ekkor
eljött velem Jakab és a kutyát elkergette.

Egy más tanuló is megszólala: rajtam
Jakab sokszor segített, mikor gyakorlatomat
nem birtam elkészíteni.

Ismét egy más kezde: egykor egy nehéz
kosarat kellett a mezőre vinnem és magam
nem birtam, ekkor Jakab segített vinni.

Egy kis leányka pedig így beszéle: mi-
dőn tavasszal nagy víz volt, és az utat elbo-
rította, Jakab karjára vett és úgy vitt át.

Egy nagyobb leányka is így szóla: rajtam
Jakab gyakran segített, mikor a kútból vizet
kellett húznom.

Igy beszéltek rendre a gyermekek és a
tanító monda: ej! így én Jakab felől sok
szépet hallok; ő szives és szolgálatra
kész fiú; mert másoknak örömet szolgál és
örömet segít. Mások szolgálatára késznek lenni
igen szép, és a szives embereket szeretik. Imád-
kozzunk tehát, hogy Jakab meggyógyuljon.

Erre letérdeltek a gyermekek s ajtatosan
imádkoztak és némelyek sírtak is. A tanító

előimádkozott s a gyermekek utána fönsszóval így imádkoztak: Oh édes mennyei Atyánk! igaz szívből kérünk téged, hogy jó tanuló-társunknak, Jakabnak egészségét minél előbb visszaadni méltóztassál.

És Jakab fölgyógyult és mikor először jött iskolába, a gyermekek szinte tódultak hozzája, nyájasan köszönték őt és nagyon örülének.

24. A kis madarász.

Péter. Anyám, Anyám! nézze csak, madaram van?

Anyja. Madarad? és hol vetted?

Péter. A kert sövényében fészket találtam és most este csendesen oda lopakodván, mikor ki akart repülni szárnyánál fogva megkaptam.

Anyja. És mi volt a fészekben?

Péter. A fiai, édes anyám, oly kicsinyek, még tolluk sincs.

Anyja. És mit akarsz a madárral csinálni?

Péter. Kalitkába teszem s az ablak elé akasztom.

Anyja. És a szegény kicsinyekkel mi történik? ki fogja őket etetni és nevelni?

Péter. Oh, azokat is elhozom azonnal; etesse, nevelje majd őket számomra az anyjok.

Anyja. Várj, Péter! előbb kérdezek tőled valamit. — Ha valaki téged és hugocskádat és anyádat szoros szobába zárna, hogyan éreznéd ott magadat?

Péter. Ah, édes anyám, nagyon rossz! Sírnék, jajgatnék és halálra búsulnám magamat. De azt csak nem teszi senki!

Anyja. De megteszi, ha oly irgalmatlan és kegyetlen, mint te a madárhoz és fiaihoz akarsz lenni. Elhozod tehát a madárfiakat és kalitkába zárod?

Péter. Nem, édes anyám, nem teszem. Bocsásson meg, hogy a szegény állatokhoz oly kegyetlen voltam. Nem gondoltam meg, mit teszek. Ime, eleresztem az öreget is, hadd repüljön fiaihoz.

Anyja. Így van jól, édes fiam! Sohase felejtse el, az állatokat is Isten teremttette, hogy életöknek örüljenek; nagy kegyetlenség volna tőlünk, ha rövid életüket megkeserítenők.

25. Nem jó halogatni.

Egy szorgalmas anyának kertjében mindenféle zöltség volt. Egykor monda leányának: Örzsike! nézd itt a káposzta leveleinek alsó lapján ezen sok apró pettyet. Tojások ezek, s belőlök kelnek ki a hernyók, melyek a ká-

posztát fölemésztik. Ma dél után a leveleket mind nézd meg, s a tojásokat szorgalmasan dörzsöld szét. Így káposztánk majd szép zölden megmarad.

Örsike gondolván magában, hogy erre mindenkor ráér, utoljára egészen megfeledkezett róla. Anyja néhány hétig beteg volt és nem mehetett a kertbe. A mint meggyógyult, fogván a leánykának kezét, a káposztához vezette és mit látott? A káposzta mind le volt éve, és csak a levelek csutkáit maradtak meg. A megijedt és megszégyenített leányka önhanyagságán siránkozott. Anyja pedig monda: a mit véghez vihetsz még ma, ne halaszszad azt holnapra.

Ezt jól jegyezd meg magadnak! folytatá anyja, és még egy más verset is, melyet ezen tönkre tett káposztáról olvashatsz: Magjában fojtsd el a roszt, mert különben kifog rajtad.

26. Ne légy mérges!

Ferencz és József a tanítóhoz mentek. Útközben Józsi irását előveszi és mutatja Ferinek. Ez az irást megnézi és mond: ej Józsi, te sok hibát tettél és nem írtál szorgalommal. Ezután Józsinak a hibákat meg akarta

mutatni; de ez megmérgeskedett s az írást kezéből kikapván, öklével megtaszigálta. Feri nem taszította vissza, hanem békével tovább ment; de mégis így szólt: József, megmondom a tanító úrnak, hogy megtaszigáltál. Mondd meg! felele Józsi.

De a mint a tanító úr házához közel voltak, Józsi Ferit karjánál fogva huzogatta s monda: te, Feri, hallod-e? ne szólj a tanító úrnak; hallod-e, nem taszigállak meg többé, sem meg nem verlek. Feri, hallod?

Ferencz Józsihoz fordult, és látta, hogy ez szomorú és fél. Józsi ekkor jobbját nyujtá feléje és bocsánatot kért. Erre Feri is kezét adott neki és monda: én megbocsátok, legyen elfelejtve.

József mérges volt. Ferencz mérsékelte magát.

József bocsánatot kért.

Ferencz megbocsátott neki, kiengesztelődött, kibékült.

27. Ne kinozd az állatot!

Károly, a hol csak tehetette, faggatta és kinozta az állatokat. S ha az állat félelmében vagy kínjában ordított vagy nem tudta, hova fusson, ekkor még Károly, elég gyalázat! örült.

Egykor egyedül ment el egy ház előtt. Itt az ajtóban két juh feküdt s lábaik össze voltak kötve. Károly széttelített és senkit sem látott. Ekkor nekik megy a juhoknak, és gyapjaikat szaggatni kezdi, és lábával rugdalja őket. Erre egy öreg ember, ki Károlyt az udvarból távulról nézte, észrevétlenül mellette terem, üstökét megragadja és jól megrángatja. Hozzá még pofon is ütötte, hogy fogai szinte vaczogtak bele. Károly sírt és jajgatott. „Ugy-e, mondá az öreg, nemde fáj? A szegény állatnak is fáj, ha gyötröd, kinozod.“ Ez órától fogva Károly nem bántotta az állatokat.

Méregből vagy tréfából ne kinozd az állatot, valamint te érezed, úgy érzi a kinokat.

28. Ne hazudj!

Közel az erdőhöz juhokat őrzött egy juhász bojtár. A falu nem volt messze. Hogy tréfát űzzön a falu népével, elkezd tele torokkal kiáltani: „jaj! jaj! farkas jön!“

Az emberek a faluból tüstént futnak fejszékkal és dorongokkal, hogy agyon verjék a farkast. De farkast nem láttak. Kérdezik a bojtárt, hova futott? Ez elnevette magát és mondá, hogy csak tréfa volt az egész.

Másnap a bojtár hasonlóképen cselekedett. A faluból ekkor is kimentek néhányan, de farkasnak hire sem volt, és megfeddették a bojtárt s haza tértek.

Harmadnapra csakugyan megjelent a farkas. A bojtár a mint csak birt, kiáltozott: „jöjenek, segítsenek, itt a farkas!” De senki sem ment segítségére.

A juhok sebesen befutottak a faluba, a bojtárt pedig, ki nem tudott oly gyorsan szaladni mint a juhok, a farkas utolérte és szét-szaggatta.

A ki egyszer hazudni mer,
Hitelt többé nem igen nyer.

29. Hogyan lesz a gyermek jámborrá?

Sok idővel ezelőtt élt egy igen jámbor férfiú. A ki ismerte, szerette is őt, mert jó és nyájas volt mindenkire; másoknak gyarlóságait eltűrte és a kivel csak tehetett, örömet tett jót. Az emberek messziről eljöttek hozzá, mert a jó Istenről igen szépen és szívrehatólag tudott beszélni. A gonoszakat is annyira megtudta indítani, hogy a rosszat megutálták, és megjobbították magukat. Minden szavából kitetszett, mily igazán szereti az Istent és felebarátját. Ezen férfiú szálézi szent Ferencz volt

Hogyan lett ő ily jámbor és szent emberré? Vigyázzatok gyermekek, elmondom. Ferencz már gyermekkorában jó volt. A jámborságot édes anyjától tanulta, ki igen jó anya volt, gyakran és örömet imádkozott, hanem jót is tett mindenkor, és úgy élt, mint Isten a jó anyától kívánja.

Egy nap sem múlt el, hogy a kis Ferenczet valami jóra nem tanította volna. Ferencz pedig ezen tanításokat mind jól megjegyezte magának, mint jó gyermekhez illik. Így történt azután, hogy annál jobb és jámborabb lett, minél nagyobbra nőtt.

Egykor édes anyja így szólt hozzá: fiam, Ferencz! én téged nagyon szeretlek, jobban mint életemet. De inkább szeretnélek halva és előttem koporsóban fekvé látni, mintsem azt tapasztalni, hogy valami nagy bűnt követél el.

Ezen szavak annyira hatottak a kis Ferenczre! hogy azokat egész életében sem felejtette el.

Lássátok, édes gyermekeim, mit tehet a jó anya, s mily jó az, ha a gyermekek anyjok intéseit követik!

A jámbor szülőnek szava oly drága kincs, melynél, ha követjük, hasznosabb semmi sincs.

30. A hét napjai.

Egy hétben hét nap van. Ezen napokat így nevezzük: Vasárnap, hétfő, kedd, szerda, csütörtök, péntek, szombat. Istennek legkivált vasárnap kell szolgálnunk. A többi napokat dolgozó-napoknak hívjuk.

Atyánk, ki lakik mennyekben
Monda: Hét nap van egy hétben;
Hatot nektek általadok,
Hogy azokon dolgozzatok;
De a vasárnap enyém lesz,
S ekkor ki-ki tanítást vesz,
Mint imádjon engem, urát,
És mikép viselje magát,
Hogy jámbor legyen e földön,
S holta után üdvözüljön.
Gyermekem, jól megjegyyezzed,
Hogy mit kell vasárnap tenned.

31. A máséhoz ne nyúlj!

A kis Vilma szerette a virágot. Édes anyja cserépben is nevelt számára az ablakban, a kertben is ültetett. Vilma meg-megöntözte ezeket, ha eső nem volt, és a gazt közölök szorgalmasan kigyomlálta. Ha valaki a kertbe ment, azonnal utána futott és kéré, hogy virágait ne bántsa.

Vilma egykor anyjával elment a szomszédba. Itt a kis Regina a kertbe vezette Vilmát, hol két ibolya volt kinyílván. Ezek Vilmának nagyon megtetszettek. Vilma nekik ment és hamarjában leszakasztá őket. A kis Regina, a mint ezt látta, keservesen sirt, mert ő is szerette, öntözgette és ápolgatta a virágokat.

A sírásra kijöttek anyjaik s kérdezék, miért sír Regina. Ez elmondá, hogy Vilma leszakasztotta az ibolyákat, s így ő hiába fáradozott; már most nincs virága, és újra kezdett zokogni.

Ekkor Vilmához így szóla anyja: leányom, nemde te nem szeretnéd, ha Regina a te virágaidat leszaggatná? Tehát jól jegyezd meg, mit mondok: „A mit nem kívánsz magadnak, ne tedd azt embertársadnak!“ A másénak „ne bántsd“ a neve. A jó gyermekek nem nyúlnak a máséhoz, sőt intik azokat is, kik azt tenni akarják. Tegnap beszélted, hogy azon fiút megbüntették, ki az apró fácskákat bántotta. Mit érdemelsz te most? hogyan kívánhatod, hogy téged Regina szeressen?

Erre Vilma sírni kezdett és kéré édes anyját, engedje meg, hogy otthon a cserép-

ben levő virágot Reginának adja a helyett, melyet leszakasztott.

„Megengedem, leányom, felele anyja, mert ha másnak kárt teszsz, meg kell azt térítned, ha mást megbántasz, meg kell őt kérlelned.“

Erre Vilma megkérlelte Reginát. Ez szívesen megbocsátott. Vilma még azon este elhozta a virágot cserepestül Reginának, és azóta másnak sem virágához, sem semmi-jéhez nem nyúl.

32. Az év.

Egy hónapban négy hét, egy évben tizenkét hónap van. Ezen hónapoknak nevei következők: januarius, februarius, martius, aprilis, majus, junius, julius, augustus, september, october, november, december.

Egy évnegyedben három hónap van.

Négy évszak van, s ezeknek nevei: tavasz, nyár, ősz, tél. A tavasz martius-, aprilis- és majus hónapokra esik; a nyár junius-, julius- és augustusra; az ősz september-, october- és novemberre; a tél december-, januarius- és februariusra esik. Az évenként előforduló szent idők ezek: karácson, húsvét és pünköst.

33. A tavasz.

A tavasz a legszebb évszak. Ekkor mindenütt új, fris élet mutatkozik; míg télen át minden ki volt halva. Ekkor a gyepek, fű és virágok kihajtnak. A fák kileveledznek és virágoznak. Ekkor a nap ismét melegebben süt és a gyermekeket vidám játszásra serkenti. Ekkor a fürge madarak a távol levő országokból ismét visszatérnek és énekelnek, és kertekben és erdőkben fészkeket raknak. Posványokban és tavakban a békák ismét kvákognak; a szorgalmas méhek a kerti és mezei virágokból mézet és viaszt gyűjtenek; és az iparkodó földmives ember korán reggel a mezőre siet dolgozni.

Zöld a mező, foly a patak, hűs árnyakon madárzene; van-e ki benned, oh tavasz, édes gyönyört nem érzene?

A húsvéti szent idő tavaszra esik.

Nagypéntek az úr Jézus halálának; húsvét vasárnap pedig az ő feltámadásának napja.

Nagypéntek.

*Jézus függ a keresztfán, szívreható egy látvány, mikép omlik szent vére, lel-
künk üdvösségére.*

Hogy örökös társi legyünk, életét áldozta értünk. A bűnösök feszítik fel, tehát a bűnt kerülnünk kell.

Húsvét napja.

Miként az Úr feltámadta, és a halálon kifoga, koporsóját elhagyva: minket is úgy fölébreszt, ha a halál megdermeszt, s mennybe viszen ragyogva.

Ha a halál akármikor életmet elragadja, Üdvözítőm hatalmasabb, ismét visszaadhatja.

Föltámadása után tanítványai között még negyven napot töltött Jézus: azután apostolainak szeme láttára fölméne mennybe, hol az Atyának jobbján ül. Tíz nap múlva elküldé a vigasztaló Szentlelket, kit nekik oly sokszor megígért. Jézus mennybemenetelét áldozócsötörtökön ünnepeljük, a Szentlélek eljövetelét pedig pünköst napján.

Halljátok gyermekek, ma pünköst van, mi jut ez nap nekünk ajándékban? Isten megáld Szentlélekkel, hogy teljünk meg bölcseséggel.

Itt a pünköst, oh Szentlélek, szállj én rám is, szépen kérlek! Mig el nem fed a sir éje, legyek Jézus gyermekskéje.

Oktass engem s légy velem, hogy megnyílják értelmem, s Isten műve, akarata legyen elmém gondolata.

Még ezen két ünnep is tavaszra esik. De ekkor már legszebb virágzásban van minden. A gabona jól megnőtt és kalászt hány. Pünköstkor a templomot is néhol a házakat is zöld ágakkal ékesítik föl. Ugyan miért?

34. A nyár.

A tavasz után következik a nyár. Ekkor a nap forrón süt, és mi a hűvös árnyékot keressük. A gabona megérik és learattatik. A fák szép gyümölcsessel vannak megrakva. Minden teremtmény örül az áldásnak, melylyel a jó Isten a földet megajándékozza. — De közben-közben égiháború is szokott lenni, dörgéssel, villámlással és záporosóval. Némelykor jég is esik, nagy gömbölyű darabokban, és a föld gyümölcsét elveri. Azonban az égiháborúnak is megvan a haszna; megtisztítja a levegőt és megtermékenyíti a földet.

Harmatot, esőt Isten ad, ő adja a nap világát, s a föld eltelik áldással s vigasztal bő aratással.

Isten szeme.

A madárkák vigan énekelnek, a virágok illatot lehelnek; leng a

*lepke, a csapodár, a juh s tehén
legelve jár.*

*Az erdőben zöldell a fa és bokor,
a sűrüből őz és szarvas kiugor, őket
Isten szeme látja, oltalmazza és
táplálja.*

Az égi háboru.

*Sűrű felhők tornyosodnak, a ma-
dár nem énekel, vad vihar között az
égen szétterül az éjlepel.*

*Vérszínű villám cikázik, fönt
erősen mennydörög, és a zápor völ-
gyön erdőn áradatként hömpölyög.*

*Villám és dörgés dacára érzem
én Isten kezét! Ő, ki mindezt
ránk leküldé, el nem hagyja gyer-
mekét.*

A szívárvány.

*Ahimes szívárványt nézd az égen,
mily dicső kék és veres színében. Ott
ragyogván zálog az nekem, hogy
özönvíz többé nem legyen.*

35. Az ősz.

Az atya és fia, Ferencz.

Ferencz. Édes atyám! ön azt mondja, hogy már itt van az ősz. De mondja meg, hogyan lehet az? hiszen még oly meleg van, mint nyáron szokott lenni?

Atyja. Jól veszed észre, édes fiam, hogy még nagyon meleg van. De épen ebből láthatod, hogy a jó Isten mindent bölcsen rendelt el, minthogy a dolgok egymás után nem oly hirtelen változnak.

Ferencz. Atyám! mikép érti ezt ön?

Atyja. Képzeld magadnak forró nyári napot. Mily igen nehézünkre esnék, ha ily forró nyári nap után egyszerre fagyos téli hideg lepne meg bennünket? Azért a jó Isten a nyár és tél közé az őszt, a tél és nyár közé pedig a tavaszt rendelte.

Ferencz. *Oh, édes atyám, a jó Isten valóban így cselekszik. Én, ma kis gyermek, szinte nem lehetek már holnap oly nagy mint ön.*

Atyja. *De lásd, az ősznek mégis vannak ismertető jelei. A nappalok rövidebbek, az éjjelek hosszabbak; a levegő egyre hűvösebb lesz; és oda kinn milyen a mező?*

Ferencz. *Azt tudom, éde atyám. A gabona megérett, és csűrbe takarították. A földmivesek a földet újra megszántják és bevetik.*

Atyja. *Ha a gyümölcsöt is leszendik és megszüretelendnek, a fák levelei megsárgulnak, elveresednek és lassanként lehullanak.*

Ferencz. *Édes atyám, nemde a pacsirták, fecskék s más költöző madarak is őszkor vándarolnak el, melyek felől azt mondá a tanító úr, hogy tavasszor ismét eljönnek hozzánk és a meleg időt elhozzák?*

**Atyja. Ugy van, édes Ferenczem. Látod, a gyermekek, ha jól figyel-
meznek, egyetmást magok is be bír-
nak látni.**

A gólya vándorútra kelt, de még zöld a hegy és mező; mily sok gyümölcs, mily sok gerezd! de szép ez az őszi idő!

Örömmel nézi az Isten, hogy mind ebben ked-
vünk telik. Ember, ha a jót elvetted, érte hálát
adni illik.

36. A tél.

**Ah, mily puszta, mily holt körös-
körül minden! A fák kopaszak, a
szántóföldek és rétek üresek, csak
egy virág sincs, és a fű mind kihalt.
Anyári vendégek, melyek az erdőket
és mezőket megeleveníték, és minket
énekeikkel gyönyörködtetének, elköl-
töztek, és csak a hazai állatok jelen-
nek meg szűk eledelök keresésére.**

**Azonban, kedves gyermekeim, ál-
dással teljes kezeit most sem vonta
el tőlünk mennyei Atyánk. Téli ele-
delünkről a nyári és őszi takarítás-
sal gondoskodott. A gabona már**

szépen megnőtt és a mezei állatoknak élelműl, gazdag tolluk és szőrük pedig téli bundául szolgál. És a bőven hulló hó nem meleg takarója-e az egész földnek?

Édes gyermekeim! télre szép ünnep is esik, a gyermekeknek legkedvesebb ünnepe, a karácsoni szent ünnep. Ez a mennyei Atyának szeretetére emlékeztet. Annyira szerette ő a világot, hogy egyetlen egy fiát adta érte.

Ekkor a jó emberek határtalan örömükben ajándékot adnak egymásnak, és a jó gyermekek is a kisdéd Jézus nevében szép ajándékokat kapnak.

Karácson.

Im, a kis angyalkák énekelnek: „Dicsőség mennyekben az Istennek!” Hozzanak ők békét nekünk, ha a jászol körül leszünk.

Oh Jézuska üdvöz légy, kegyesen szólasz így: „Jertek hozzám kisdédék, ti kiket én szeretek.”

Fogadj engem gyermekednek, tartsd meg tisztán szívemet: hogy a bűntől őrizkedjem, áldj meg engem kisdedet.